

UZ ODLUKU USTAVNOG SUDA O UKIDANJU DIJELA ZAKONA O HRVATSKOM KLASIFIKACIJSKOM OKVIRU

1 Visoke škole nisu fakulteti. Veleučiliše nije Sveučilište

Ne treba biti ustavno pravni stručnjak da bi se shvatilo kako usvajanje ustavne tužbe protiv odredbi Zakona o HKO koji izjednačavaju sveučilišne i stručne studija predstavlja značajan datum u korist općih, a na uštrb parcijalnih interesa u hrvatskome društvu. Naime, ova bi ustavna presuda mogla postati uzorni kamen za očuvanje dominacije javnoga obrazovanja u hrvatskom visokookobrazovnom prostoru.

Naravno, ni ova Odluka Ustavnog suda neće biti podržana jednoglasno. Od svih protestnih glasova najinteresantnija je reakcija Instituta za razvoj obrazovanja. Ne zbog svoje bahate samopoznavosti da poduču sve, od Ustavnih sudaca do rukovodstva Zagrebačkog sveučilišta – nego zbog svoje brzopletosti i argumentacije u tolikoj mjeri nedopuene da bi ju se trebala postidjeti i neka dvomjesečna udruga iz najcrnje hrvatske zabiti, a kamo li jedna svjetski uzorna neprofitna zaštitnica najviših obrazovnih ideja i praksi, kakvom se naš IRO dugo i uspješno predstavlja.

Načelo materijalne ili supstancijalne jednakosti

No podsjetimo: postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom pokrenut je zbog odredbi Zakona o HKO po kojima bi osoba koja završi specijalistički diplomski stručni studij mogla – bez pothadanja i završetka diplomskog sveučilišnog studija ili odgovarajućeg razlikovnog sveučilišnog programa – neustavno steći akademski stupanj doktora znanosti ili umjetnosti, tj. kvalifikaciju razine 8.2, koja se stječe samo završetkom posljediplomskog sveučilišnog (doktorskog) studija.

Ustavna je tužba Zagrebačkog sveučilišta rezultirala ukidanjem članka o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru o 'specijalističkim diplomskim stručnim studijima' (precizni izriječ Ustavnoga suda svakom zainteresiranom dostupan je na mrežnoj stranici www.usud.hr).

Ustavni je sud temeljni prigovor predlagatelj ova shvatio „...može se svesti na sljedeću tvrdnju: na temelju zakonskih rješenja, koja su danas na snazi, za osobu koja završi diplomski sveučilišni studij i za osobu koja završi specijalistički diplomski stručni studij neustavno su propisani isti uvjeti pod kojima im se može priznati kvalifikacija pod 8.1 odnosno 8.2 (za razinu 8.2 "najmanje tri godine znanstvenih ili umjetničkih istraživanja u ekvivalentu punog radnog vremena, čiji su rezultat originalni radovi s relevantnom međunarodnom recenzijom").

Stručni i sveučilišni studiji društveno su jednakovrijedni

Stoga Ustavni sud navodi kako se 'može utvrditi da osporeno zakonsko rješenje zadire u ustavni položaj sveučilišta koje je jedino ovlašteno osposobljavati studente za oblike stvaralaštva iz članka 68. stavka 1. Ustava. Specijalistički diplomski stručni studiji za to nisu ni stvoreni, ni ovlašteni. To proizlazi iz prakse Ustavnoga suda koja je prihvatila načelo materijalne ili supstancijalne jednakosti, koje zahtijeva da se prema pojedincima u ra-

zličitim situacijama postupa različito. Pažljivo dimenzionirajući predmet svoga interesa i pravu narav ove Odluke, Ustavni sud na prvom mjestu naglašava da je pogrešno i društveno štetno raspravljati o stručnim studijima kao onima koji nemaju "jednaku vrijednost, odnosno značaj" kao oni sveučilišni. Time bi se se neosnovano poticalo neprihvatljivo javno mišljenje da "opće i strukovne kvalifikacije nisu jednako vrijedne" kao one sveučilišne, na što je upozorila i Hrvatska obrtnička komora u svojim dopisima dostavljenima Ustavnom sudu u prilogu očitovanja Ministarstva znanosti.

Naime, upozorava Sud, postojeći binarni sustav visokog obrazovanja pogrešno bi bilo sagledavati kroz vrijednosnu usporedbu 'jer su oba sustava - i sveučilišni i stručni - za društvenu zajednicu jednako vrijedni i jednako potrebni'.

Stručni i sveučilišni studiji podliježu različitim kriterijima vrednovanja

No iz toga ne slijedi, nastavlja Sud, da bi se ta dva sustava visokog obrazovanja smjela poistovjećivati na način na koji je to učinjeno osporenim člankom, odnosno smještanjem sveučilišnog diplomskog stručnog studija na istu razinu HKO-a od jednadikim minimalnim uvjetima za stjecanje i pristupanje cjelovitim kvalifikacijama na razinama 8.1 i 8.2. 'Jer sveučilišni i stručni studiji su dva različita sustava visokog obrazovanja, koja obrazuju i osposobljavaju studente za različite svrhe' - sveučilišni studij osposobljava za razvoj i primjenu znanstvenih, umjetničkih i stručnih dostignuća, a stručni studij osposobljava za neposredno uključivanje u radni proces. U skladu s tim, stručni i sveučilišni studiji podliježu i drugačijim institucionalnim kriterijima u svim postupcima vrednovanja, od inicijalne akreditacije (tj. osmišljanja), preko tematskih vrednovanja do reakreditacije, i sl. Iz navedenog slijedi da osporeno zakonsko rješenje (diskriminacija po naobrazbi) bez objektivnog i razumnog opravdanja bez osobama koje su završile stručni (vokacijski) studij omogućuje stjecanje kvalifikacije razine 8.2 (akademski stupanj doktora) pod jednakim uvjetima kao i osobama koje su završile sveučilišni studij (to su za razinu 8.2 sljedeći uvjeti: "najmanje tri godine znanstvenih ili umjetničkih istraživanja u ekvivalentu punog radnog vremena, čiji su rezultat originalni radovi s relevantnom međunarodnom recenzijom").

Veleučilišta nisu ustavna kategorija

Ustavni sud 'ne ulazi u pitanje je li u Republici Hrvatskoj potrebno visoko obrazovanje utemeljeno na binarnom sustavu, odnosno kakav bi sustav visokog obrazovanja trebao biti.

Međutim, sve dok takav binarni sustav postoji u sadašnjem obliku, s ustavnog aspekta je relevantno to što stručnim studijskim programima nedostaje akademska (znanstvena ili umjetnička istraživačka) komponenta, pri čemu veleučilišta nisu ustavna kategorija i nisu obuhvaćena ustavnim jamstvom autonomije sveučilišta.

No Ustavni sud *ekpressis verbis* na-

glašava vlasitu obvezu da zaštiti postojeći ustavni okvir i jamstva koja su Ustavom priznata samo sveučilištu, a time i razlike koje moraju postojati između sveučilišnog sustava i onog stručnog kroz koji se također provodi visoko obrazovanje, ali na drugim osnovama, s drugim ciljevima, pa onda nužno i s drugačijim učincima kvalifikacija. Te bi se razlike 'trebale jasno vidjeti i iz opisanica' stoji u Odluci.

Vraćajući se s načelne razine razmatranja na konkretnu materiju, Ustavni sud 'imajući u vidu sva prethodna utvrđenja, a polazeći od ustavnog okvira i postojećeg binarnog sustava visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj, ne vidi ustavnu mogućnost da stručni diplomski specijalistički studiji zakonom budu stavljeni na istu razinu HKO-a na kojoj su sveučilišni diplomski studiji, a da to stavljanje na istu razinu HKO-a nije uvjetovao završetkom odgovarajućeg razlikovnog sveučilišnog programa.

Što je činiti nakon otkazivanja Odluke Ustavnog suda

Budući da ukinuti dio članka 8. Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru koji glasi: "specijalistički diplomski stručni studiji" prestaje važiti 31. prosinca 2016., Ustavni sud, polazeći od namjere zakonodavca da provede opsežnije izmjene i dopune ZoHKO-a, određuje da bi se do 31. prosinca 2016. 'trebale preispitati i po potrebi doraditi sve postojeće razine kvalifikacija i pridruženih im razina HKO-a u skladu s pravnim stajalištima izraženima u ovoj Odluci'.

Svrha je da se izmjenama i dopunama osigura 'uredan razvitak obaju sustava visokog obrazovanja utemeljenog na ishodima učenja i usklađenog s potrebama tržišta rada, podjednica i društva u cjelini, ali bez mogućnosti da osobe koje su završile stručne (vokacijske) studije ili druge vrste obrazovanja, usavršavanja, osposobljavanja ili programa steknu kvalifikacije i akademske nazive koji su inherentni sveučilišnim studijima, a da istodobno nisu završile odgovarajući sveučilišni studij, odnosno odgovarajući sveučilišni razlikovni program'.

U ovom se kontekstu osobito značajnom čini odluka donesena na 7. sjednici Rektorskog zbora RH (vidi stranicu 6 *Universitas*) da imenuje Radnu skupinu koja će izraditi prijedlog mjera za poboljšanje Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru u čijem je sastavu i prof. Vlatko Cvrtila, predsjednik Vijeća veleučilišta i visokih škola.

Budući da je problem sve samo ne jednostavan, i Universitas će pokušati doprinijeti sagledavanju svih bitnih dimenzija binarnoga sustava. U tu svrhu već u ovom broju na str 31-32 objavljujemo tekst prof. Ivana Padjena 'Mjerila razlikovanja sveučilišnih i stručnih studija.

Zaključno, vraćam se na uvodnu opasku ponavljajući uvjerenje da bi otvaranje vrata sustavnoj privatizaciji hrvatskog visokog obrazovanja u dogledno vrijeme, a na ovome stupnju našega razvoja, bilo, *horribile dictu*, neusporedivo neodgovornije i opasnije od privatizacije hrvatskih šuma, jezera, rijeka i mora.

Spli

DAN MEDICINSKOG Dekanove nac

U povodu 19. obljetnice Fakultetskog vijeća Medicinskog fakulteta bio prigoda da se i kao i vanjski suradnik

POHVALNICA NAJVIŠE MEDICINA: Bryndis Josipa Domjanović, Stipe Marjanica, Da Vučemilović DENTAR Ivana Jurković, Mirra Marija Bučan, Doris

POHVALNICA DIPLOMSKI PROSJEČNOM OC. MEDICINA: Ana Al Bekan, Mihaela Čik Pavković FARMACI

PLAKETA NAJBOLJE STUDENTSKOJ AMEDICINA: Katedra DENTALNA MEDICINA: parodontologiju z

POHVALNICA NA SURADNICIMA U MEDICINA: Izv. p. biol. mol. DENTAR dent., prof. Ivica

PLAKETA NAJVIŠE 2014./15. Izv. prof. dr. sc. Oz mreže i putevi u i Dalmatinac

POHVALNICA AL Izv. prof. dr. sc. Oz znanosti

POHVALNICA AL Prof. Milan Ivančić

ZAHVALNICA U Prof. V. Vrebalov Društvinici, prof. I

ZAHVALNICA Z FARMACIJE Prof. Darko Mod magistara farma

POSEBNA ZAHVALNICA: prof. Ivan Dikić,

TALIJANSKI VELEPOSREDAVACI U POSJETU SVEUČILIŠTU

Dobru su još unapri

Njegova eksekutivna ekipa: Adriano Chio, Gianfrani, ve Italije u Republici Hrvatskoj: konzul Talijan Sveučilište u Zagrebu: rektor Sveučilišta međunarodni istaknuta do razmjenu stu za zajednički splitskih studijskih sportom.

nužno-iti i pro-ovakve-laju iz-lu-avnike, edusob-tivanju mokrat-o je pro-ri-plovic

koju a hr-rske je lo-esa i vjnja

ta

encijal-

ervora- zira na jalnog austroj žbi. Zata regi- jski bi- tavnič- dbeno j astano- i gradu- vđano, kuje se i prove- pamet- spodar- i uprav- račana- tanova i proved- nose na- lašnjim- i kultur- ma tom

akadem- apacite- i umjet- i prema to jamci- turnih i- njeg dije- ro kao- alnim re-

Tomislav- lena- Sunara- bitulic +- kladni- dakcije +